

A krónika 131. fejezetében László királlyá választásával kapcsolatban a következőket olvashatjuk:

„... convenit universa multitudo nobilium Hungarie ad ... Ladizlaum et eum ... ad suscipiendum regni gubernaculum concorditer elegerunt, ymo vere magis affectuosissimis et instantissimis precibus compulerunt. Omnes enim noverant ipsum esse vestitum consumatione virtutum ...”¹⁷

A krónika szövegében ugyanazt az írói eljárást ragadhatjuk meg, mint az előző két esetben: a krónikás VII. Gergely követelményeit vonatkoztatja Lászlóra, s a magyar királyt olyannak mutatja be, mint aki megfelelt ezeknek a követelményeknek. Ennek fényében feltételezhetjük, hogy a 131. krónikafejezet most bemutatott részlete ugyanattól a szerzőtől származik, mint a korábban idézett két passzus.

Azt sem hagyhatjuk említés nélkül, hogy a krónikában olvasható László-történet megfogalmazása során VII. Gergelynek az említettekén kívül valószínűleg további leveleit is felhasználták, így két, Gézához, valamint a Salamonhoz írt levelet.¹⁸

Az elmondottak alapján feltételezhetjük, hogy a krónika korai eredetű szövegeiben olvasható Szent László-ábrázolásra VII. Gergely pápának 1081-ben László feleségéhez, valamint 1079-ben Lászlóhoz írt levele is hatással volt.

KERTÉSZ BALÁZS

Balassi Bálint sorait tartalmazó 17. századi verskézirat. Az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár régi könyvei közül néhányban Kőrösy Zsigmond (1614–1654) tulajdonosi bejegyzése olvasható. Kőrösy erdélyi születésű, 1642–1647 között Rómában a Collegium Germanicum et Hungaricumban tanult, 1647-ben szeredi plébános, 1649. november 26-tól esztergomi kanonok lett.¹ Könyvei az 1611. évi nagyszombati zsinat rendelkezése szerint kerülhettek a Káptalani Könyvtárba, majd onnan a Főszékesegyházi Könyvtárba. Egyik kötetének (BULLINGER, Heinrich: *In omnes apostolicas epistolas divi videlicet Pauli XIII. et VII. canonicas commentarii*. Tiguri, apud Christ. Froshoverum, 1558.)² bejegyzéseit ismertetjük az alábbiakban.

A Bullinger-kötet fatáblára vont bőrkötésben, veretekkel, jó állapotban maradt ránk. Az alsó táblán a tulajdonos monogramjának üresen hagyott helyén olvasható egy tollal odaírt név: „Telegdi”. A felső tábla belsején egy possessor-bejegyzést kivakartak. Ugyanitt kicsi körben nagyon apró betűkkel a teljes latin Miatyánk olvasható, az Amen utáni tulajdonbejegyzés: „Blasius Radzüwiln”. A kötetben a használatot bizonyító bejegyzések olvashatóak. Ezek egyike Radzüwiln tollából származik. Az 502. lap bal margóján a De vera et falsa religione fejezet Denique ipsum vocabulum simulachri vanitatem prodiit melletti bejegyzése: „a Polonis obraß iss obraza”. A 359. lapon az alsó margón egy másik tulajdonos jegyezte fel: „Johanes Victoris mp”. Ismét más kéztől származik a 489. lap jobb margóján: „Anabaptistarum error taxatur”. Kőrösy a címlapon a nyomdászjegy bal- és jobb oldalára írta be a könyv birtoklását bizonyítandó: „Sigism: Keörösi mp”. (Néhány Esztergomban őrzött kötetében szeredi plébánosságát is feltüntette.)

¹⁷ SRH I. 403–404.

¹⁸ GERICS-LADÁNYI: *i. h.* 2001. 21–24.

¹ KOLLÁNYI Ferenc: *Esztergomi kanonokok, 1100–1800*. Esztergom, 1900. 266.

² Jelzete: 17546.

Az előzék verzóján fölül 15 sor lengyel nyelvű bejegyzés. Ps. 65. [.....] A végén más kézzel: „Thak Jacobus Wiriek Jesuita czyszczi[?] domodzi[?]”. Alatta levélformulák magyarul. Ez utóbbiak írója a kötetben másutt is elkezdte a „Szolgálok kegyelmednek” szöveget. A kötet második lapszámozás szerinti 149. lapján oldalt: „Szolgálok Kgedmednek edes Pemdu[?] Miklos Uramnak...” Az első számozás szerinti 699. lap alsó margóján: „1644 die eluvium factum mane / 1650.” Egyik említett bejegyzővel sem azonosítható egyértelműen az alább közölt 17. századi versbejegyzés. Ez a címlap verzóján olvasható, stróféként külön sorban kezdve.

A bejegyzés első strófája a 126. zsolttár ismeretlen szerzőtől származó, a korban gyakran előforduló ének kezdő szakasza. A további strófák sorai 8 szótagosak. A második, egy – általunk ismeretlen – istenes vers hatsorossá alakított (vagy inkább tévesztést nem jelölő?) változata, amelyből a behelyezett madár motívum vezet át a további hat szerelmes strófára. Közülük egyik Balassi szerzeménye, egy másik utal Balassi ugyanezen versének kezdetére. Négy strófa a *Vásárhelyi daloskönyv*ben is előforduló szövegnek variánsa, három énekből. A *Vásárhelyi daloskönyvet* Erdélyben írták össze, Kőrösy Zsigmond szintén erdélyi származású.

Alábbi, betűhű közlésünkben a strófákat sorokra tördeltük, az egyes strófák közé megjegyzéseket helyeztünk el.

Mindenek megh hallak, és jól megh Tanulak
kik Begegelmeket Istenőtől nem vargyak
Nincsen Isten nélkül Szegecseges Idvossegh etc.[?]

[126(=127). zsolttár kezdő strófája. Szerzője ismeretlen. A protestáns énekeskönyvek állandó darabja, de előfordul katolikus énekeskönyvekben is. – Kiadása: *RMKT XVI/6*,³ 256. – 17. századi előfordulásait lásd: *RPHA*,⁴ nr. 968.]

Oh Ur Isten tekincs ream
Haragodot ved ell Rólam,
es Madarat[!] ad megh latnom
mert nincsen Nyugodalmom,
/ haragodot ved ell Róram[!],
mert nincsen Nyugodalmom.

[???

Drágon[?] szinu Bep madarkam
Jűj hozam most nebankogyal
Latogas most megh engemet
Jűj hozam Bep ar<g>un almam

[???

Neked ket Bep Bemed fekete
Bep ket narancs kebeledben
ekes vagi te beszédetben
engedek neked mindenben

³ *XVI. századbeli magyar költők művei*. Kiad. SZILÁDY Áron. Ötödik kötet. 1545–1559. Bp. 1686. /*RMKT XVI/6*./

⁴ *Répertoire de la poésie hongroise ancienne*, par Iván HORVÁTH, Garbiella H. HUBERT. Paris, Nouvel Objet, 1992. /*Ad Corpus poetarum*./

[Vö. Balassi, 28. vers (Minap mulatni mentemben), 3. strófa variánsa. – Vö. *Vásárhelyi dk.*, nr. 120, 1. strófa. Kiadása: *RMKT XVII/3*,⁵ nr. 192. Strófánk variáns.]

hagi haia[?] badot nem addot,
hagi csokolom szep orzadot,
oleld megh Bevecskem nyakamot
tavostaßom banatimot.

[Vö. *Vásárhelyi dk.*, nr. 120, 5. strófa. Kiadása: *RMKT XVI/3*, nr. 192. Variáns!]

Raitad leßen nagi örömem
Teid[!] leszen én Bemelem
holtigh valla ßolgalatom
megh mutatom bator ßagom.

[???

Minap mulatni mentemben
Latik egi kegyest kertemben
Roßat violat ßed valla
ßep enekeket mond valla.

[Az első két sor Balassi Bálint egy verssorának (28. vers, 1. strófa, 1. sor) variánsa – *Vásárhelyi dk.*, nr. 84, 1. strófa. Kiadása: *RMKT XVII/3*, nr. 161.]

Balgatagh mit Jarsz utanam
nem nyered megh Tölem azmit <vár> kivans
latom csak el veßtemre jars
kalitkaban zarni akars

[Vö. *Vásárhelyi dk.*, nr. 96, 3. strófa. Kiadása: *RMKT XVII/3*, nr. 173/I–IV. A jegyzetekben példák-
kal a folklorizálódási folyamatra.]

SZELESTEI N. LÁSZLÓ

Eine Fleming-Strophe in einem Stammbuch des 18. Jahrhunderts.¹ In der Ungarischen Széchényi-Nationalbibliothek liegt das Stammbuch Oct. Lat. 1168, dessen Besitzer „Joannes Bilszky / Lossonczino Neogradiensis” (Í^t) war. Bilszky ist – wohl nach der Mitte des 18. Jhs. – in Alsósztrégova (Dolná Strehová) geboren, wo sein Vater Schullehrer war. Später zog seine verwitwete Mutter nach Losonc (Lučenec).² Nach den Gymnasialstudien ging Bilszky nach Wittenberg, wo er am 4. Oktober 1781 als „Joannes Bilszky Neogradiensis Hungarus” an der Universität imma-

⁵ *Régi magyar költők tára, XVII. század. 3. Szerelmi és lakodalmi versek.* Sajtó alá rend. STOLL Béla. Bp., Akadémiai Kiadó, 1961.

¹ Die Studie entstand im Rahmen des OTKA Förderungsprogrammes Nr. T046331.

² SZINNYEI, József: *Magyar írók élete és munkái* [Leben und Werke der ungarischen Schriftsteller]. Bd. 1. Bp. 1891. 1068.